

"לבנות את הששלום זה קשה, אבל לחיות בלי השלום זה סיוע"

הפיגוע בבית הכנסת בהר נוף הותיר אותו מזועזע
 ◦ "אני מגנה כל סוג של אלימות שנעשית בשם האלוהים", אומר האפיפיור פרנציסקוס ל"ידיעות אחרונות" ומציג את חזונו: "ירושלים צריכה להיות בירת שלוש הדתות, אבל זוהי נקודת מבט דתית. כדי להשיג שלום חייבים לנהל משא ומתן מדיני" ◦ הוא מוקיע את האנטישמיות, קורא לפעולה נחושה יותר נגד דאעש ומסביר בהומור האופייני לו מדוע ויתר על הפופמוביל הממוגן: "אני לא אברך את המאמינים מתוך קופסת סרדינים" ◦ הצצה נדירה לעולמו של מנהיג הנצרות הקתולית

צימרמן עם פרנציסקוס. עשר שעות של שיחה

הנריקה צימרמן, הוותיקן

האב הרוחני של 1.2 מיליארד בני אדם גר בדירת שני חדרים באכסניית סנטה מרטה שב-וויטיקו. ריהוט מיושן, ספה בסגנון שנות ה-70, ניירות פזורים על הרצפה בפינת העבודה וערימות של ספרים שאף אחד לא מעז לסדר. דירה קטנה וצנועה, שונה מאוד מהמשכן המפואר שבו התגוררו קודמיו.

וזה לא ההבדל היחיד. אחרי יותר מעשר שעות של שיחות פנים אל פנים מתגלה האפיפיור פרנציסקוס כאיש חם ולבבי, בעל חוש הומור, שמפליג בסיפורים ובאנקדוטות. וחוז' מזה הוא גם אוהד כדורגל מושבע שמחזיק דרך קבע בכיס הגלימה תמונה של הקבוצה הארגנטינאית האהובה עליו, סן-לורנצו.

פרנציסקוס נחשב, על פי כמה סקרים, לאישיות הפופולרית ביותר בעולם כיום, ונראה שהוא עושה מאמץ לשמור על התואר הזה. גם אם המשמעות היא לפרוץ את טבעת האבטחה ההדורקה שמקיפה אותו כרי לבוא במגע עם הממונים.

"אני יודע שמהו יכול לקרות לי. זה בידי אלוהים", אומר האפיפיור בן ה-77 בראיון בלעדי ל"דיעות אחרונות" - ראיון ראשון לעיתון ישראלי. "אבל בוא נהיה מציאותיים: בגילי אין לי הרבה מה להפסיד. לקראת הביקור בברזיל המארחים הכינו בשבילי 'פופמוביל' סגור, עם זכוכית משוריינת. אמרתי להם שאני לא מתכוון לברך את המאמינים ולומר להם שאני אוהב אותם מתוך קופסת סרדינים, אפילו אם היא עשויה זכוכית. מבחינתי זו חומה. אני מבין את אלה שדואגים לאבטחה שלי, לכן בכל המדינות שאני מבקר בהן אני חותם מראש על מסמך שבו אני לוקח אחריות לכל מה שעלול לקרות".

אבל בתקופה האחרונה, כשמנהיג הכנסייה הקתולית נמצא על הכוונת של ארגוני האיסלאם הקיצוני, הוא נאלץ לציית לאנשי האבטחה שלו. הם, בניגוד אליו, לא מוכנים לקחת שום סיכון. "ברוך מביקור בדרום-קוריאה רציתי לנחות בעיראק", מגלה האפיפיור, "אבל האנשים שלי לא הרשו לי".

מלחמה בלי גייסות

הביקור בעיראק, שלא יצא אל הפועל, הוא חלק מקרב הבלימה שמנסה פרנציסקוס להוביל מול הח'ליפות האיסלאמית. סטלין שאל פעם כבוז כמה דיוויזיות יש לאפיפיור. התשובה היא כמובן אפס. גם לא מטוסי קרב או מל"טים. אבל העמדה המוסרית שלו חשובה, והוא משמיע אותה בקול רם וצלול.

"הרדיפות נגד נוצרים חמורות היום יותר מאשר במאות הראשונות של הכנסייה", הוא אומר, ומכוון לימים שבהם הושלכו נוצרים כטרף לאריות בקולוסיאום של רומא. "היום יש יותר נוצרים מעונים מאשר בזמן ההוא. בעיראק, למשל, מתרחשים מעשים ברבריים, קרימינליים, שלא יתוארו. אלפי בני אדם, בהם נוצרים רבים, מגורשים מבתיהם בצורה ברוטלית. ילדים מתים מצמא ומרעב. נשים נחטפות ואנשים נרצחים באכזריות. במקומות מסוימים אסור למאמינים להחזיק ברשותם את כתבי הקודש, ללמד את עיני קרי הנצרות או לענוד צלב".

פרנציסקוס, שמוכרו הראשי הוא מצרי בן העדה הקופטית, נפגש השבוע בוויטיקו עם נשיא מצרים עבד אל-פתח סיס, שוחח איתו על הנעישה בעיראק ובסוריה וזכה לאוזן קשבת. "זעקתם של הנוצרים, של היאוידים ושל מיעוטים אחרים בעיראק מחייבת מענה ברור ונועז מצד המנהיגים הדתיים, במיוחד המוסלמים", אומר האפיפיור, "אבל גם המנהיגים הפוליטיים וראשי המעצמות צריכים לפעול בנחישות".

וזה אינה החזית היחידה שמדירה שינה מעיניו של האפיפיור. נפגשנו שלוש פעמים, כולל בדירתו הפרטית בוויטיקו, מחוזה שרק

”בדיוק היום שוחחתי עם הרב סקורקה. הקבוצה שלו, ריבר פלייט, ניצחה את קבוצתי, סן-לורנצו, ולכן לא דיברתי איתו על כדורגל. למה לזרות לעצמי מלח על הפצעים?”

מעטים זוכים לה. שוחחנו עוד חמש פעמים בטלפון. שיח תנו האחרונה הייתה השבוע, כמה ימים אחרי הטבח בבית הכנסת בשכונת הר נוף שבירושלים. האפיפיור היה מזור עזע מהפיגוע, שבו נרצחו ארבעה מתפללים ונהרג שוטר שהסתער על המחבלים.

”אני מגנה בתוקף כל סוג של אלימות בשם האלוהים”, אמר לי בעקבות האסון. ”אני עוקב בדאגה אחרי ההסלמה המרדאית בירושלים וביישובים אחרים בארץ הקודש, ומתפלל למען הקורבנות ועבור כל אלה שסובלים מהאלימות הבלתי מתקבלת על הרעת, שאינה פוסחת על מקומות רחוקים ופולחן. ממעמקי ליבי אני פונה לצדדים המעורבים בקריאה שישומו קץ לשנאה ולאלימות ושיפיעלו למען הפיוס והשלום. לבנות את השלום זה קשה, אבל לחיות בלי השלום זה סיוט לשמו”.

סוגיות ירושלים היא אחד המכשולים העיקריים בדרך לשלום. איך אפשר להתגבר על כך?

”בעיני הכנסייה הקתולית, הוותיקן, ירושלים צריכה להיות בירת שלוש הדתות, עיר השלום והאמונה. אבל זוהי נקודת מבט דתית. כדי להשיג שלום חייבים לנהל משא ומתן מדיני. אי-אפשר לדעת מראש לאן יובילו השיחות. הצדדים יכולים להסכים שירושלים תהיה הבירה של מדינה זו או של מדינה אחרת, אבל אלה סוגיות שצריכות להיות מונחות על שולחן המו”מ. קטונתי מלומר לצדדים כיצד לנהוג, אבל אני חושב שצריך לגשת למשא ומתן בתום לב ומתוך אמון הדדי. אני מבקש מאלוהים ששני המנהיגים יעשו הכל כדי להמשיך קדימה. זאת הדרך היחידה לשלום”.

בחודש מאי השנה ביקרת בישראל, ברשות הפלסטינית ובירדן. זו הייתה הנסיעה הרשמית הראשונה שלך כאפיפיור, אם לא לוקחים בחשבון את הביקור בבזיליקה, שנקבע עוד בתקופת בנדיקטוס. מדוע בחרת להגיע דווקא לאזור הרגיש הזה, שנמצא בעין הסערה?

”דווקא ריו דה’-ניירו הייתה בעין הסערה, בגלל ההתלהבות הגדולה שהייתה שם לקראת ביקורו של ראש הכנסייה הקתולית. אבל כפי שציננת, זה ביקור שנקבע עוד לפי תקופתי. הביקור בישראל נולד בימי שנה שעברה, ביוזמת הנשיא דאז שמעון פרס. אני לא חשבת על המסע הזה. אבל ידעתי שהוא עומד לסיים את כהונתו כנשיא בערך בתקופה הזאת, ומרגע שהוא הומיץ אותי הרגשתי מחויבות להגיע לפני תום כהונתו. אז אמרתי: 'כן, אני הולך'. זה היה פשוט”.

ואיך היה הביקור?

”מצוין. נכון, זה היה מתיש, בגלל לוח הזמנים הצפוף. או כמו שחבריי האיטלקים אומרים: Massacrante (”רצחני”). אבל הנסיעה עשתה לי טוב. ראיתי דברים שלא ידעתי על קיומם. כמו למשל בממלכת ירדן, הפרויקטים

מברך מאמינים בברזיל. בלי חומות של זכוכית

החדשים שבונים עכשיו במקום בו הוטבל ישו. אבל מדרג גם בדברים עמוקים בתוכי. כשיש לי רגשות עזים אני נסגר בתוך עצמי, וזה גדל לאט עד שזה ניכר כלפי חוץ. לקראת סוף הביקור, הרגשתי התחיל לבוא לידי ביטוי. אבל אני מגן על עצמי מפני רגשות כן, אני לא יודע... צניעות שוביניסטית”.

הייתי שם וראיתי שאתה מאוד נרגש.

”כן”.

זה בוודאי היה מרגש עבורך להיות בארץ שבה ישו נולד, חי ומת.

”בוודאי. זה היה מרגש”.

ומה היה הדבר הכי לא צפוי בחוויה הזאת?

”אני לא יודע איך להסביר את זה. הכל היה חדש בשבילי. אם היית שואל אותי למה ציפיתי, גם אז לא הייתי יודע מה לומר. פשוט נסעתי”.

אולי כדאי בהזדמנות זו להסביר למה בעצם חשוב כל כך לנוצרים לבקר בישראל, ובירושלים בפרט.

”כי הכל התחיל שם, בארץ הקודש. ההבטחה שניתנה לאברהם אבינו, מה שמושה ראה מהר נבו, כניסתו של יהושע לארץ הנביאים. ואז הבפטיסטים, ישו, המוות שלו, התחייה. זה כמו הצצה למה שמחכה לנו בעולם הבא. גן עדן עלי אדמות”.

ובגן עדן עלי אדמות הזה יש אלימות נוראה, גם אלימות בשם האל, תופעה שאתה מגנה בתוקף.

”כן. זוהי סתירה. זה כמו שמישהו היה אומר לי: 'האיש הזה הוא בן טוב, הוא מכה את אמא שלו רק שלוש פעמים ביום'. אבל אלימות בשם האל אינה תופעה חדשה. היא קיימת משחר ההיסטוריה. המהות של קנאות דתית היא אלימות בשם האל. זה היה קיים גם אצלנו, הנוצרים, וגם היום יש בנצרות קבוצות קיצוניות. מלחמת 30 השנים, למשל, הייתה אלימות בשם האל. בשלוש הדתות יש קיצוניים, אך לשמחתם הם מיעוט”.

חיבוק בכותל המערבי

כבר שני עשורים נמצא האב חורחה מריו ברגוליו, שמו המקורי של פרנציסקוס, בקשר הדוק עם מספר אישים יהודים. אחד מהם הוא הרב אברהם סקורקה מבואנוס-איירס, עיר הולדתו של האפיפיור, ידיד משותף של שנינו. לפני כשנה וחצי, זמן קצר אחרי בחירתו של פרנציסקוס לכהונה הרמה, הגענו הרב סקורקה ואני לוותיקן כדי להיפגש עם האפיפיור החדש. במהלך השיחה, שנמשכה חמש שעות, דיברו השניים על חלום המשותף להתחבק מול הכותל המערבי. החלום התגשם במהלך ביקורו של האפיפיור בישראל, ולמעמד המרגש הזה היה שותף שלישי: נציג מוסלמי בכיר.

”החלטתי לצרף לביקור בישראל חבר נוסף שלי, האימאם עומאר עבד, שעמד בראש המרכז הארגוני האיטלקי, מספר פרנציסקוס. הוא מוסלמי שמתפלל הרבה, אדם שמכיר היטב את האיסלאם. שניהם חברים שלי, אני אוהב מאוד את שניהם, וגם ביניהם יש קשר מצוין. אך מאחר שחברים אי-אפשר לשכפל במכונת ציי-לום, הם שונים מאוד זה מזה. היה חשוב לי לצרף את שניהם לביקור – את הרב סקורקה ואת האימאם עבד – ושלוש תנו התחבקו ברחבת הכותל. יהודי, מוסלמי ונוצרי. וכ שהרב סקורקה אמר: 'עשינו את זה', כולנו הרגשנו כמוהו. זו הייתה בשבילנו כמו תרועת ניצחון”.

”אבל האמת היא שבארגונינו הרדוקים הוא לא דבר כל כך מוזר. למה? כי בארגונינו יש כור היתוך תרבותי בגלל גלי ההגירה הגדולים. בתחילת המאה ה-20 הגיעו יהודים רבים מרוסיה, ולכן עד היום אנחנו קוראים ליהודים בארגונינו 'רוסים' (Rusos). לכל אחד מאיתנו היה חבר כזה, או כמה חברים כאלה. היינו אומרים: 'היי, תגיד לרוסי לתת לי את זה'. הוא היה 'רוסי' ולא הפריע לו שקראנו לו ככה. וחיינו בדוקים, שיחקנו כדורגל, כל מה שילדים עושים. ולכולנו היו גם חברים מוסלמים, ולהם קראנו 'טורקים', כי אבותיהם הגיעו לארגונינו עם דרכון של האימפריה העות'מאנית. נכון שיש בארגונינו גם קבוצות קיצוניות, קטנות מאוד, אבל רוב הנוצרים היהודים והמוסלמים חיים שם בדוקים. ולכן התברר שלי עם סקורקה ועם עבד דבר רגיל לגמרי, כמו כל חברות בין אנשים”.

אחרי ביקורך בישראל, ברשות הפלסטינית ובירדן אירגנת בוותיקן תפילה משותפת לשלוש הדתות. אני חושב שזו הפעם הראשונה שאפיפיור עושה מחוזה כזו. יש לך עוד תוכניות כאלה לעתיד?

”פעם אמרת לי שאני אוהב להפתיע. או גם אלוהים אוהב להפתיע, ועכשיו אנחנו מחכים לראות איך הוא יפתיע אותנו. בדיוק היום דיברתי עם הרב סקורקה. אגב, הפעם לא דיברנו על כדורגל כי הקבוצה שלו, הריבר פלייט, ניצחה את קבוצתי, סן-לורנצו, אז אני לא אמרתי כלום. למה לזרות לעצמי מלח על הפצעים? בכל אופן, הסכמנו בשיחה שאלוהים יראה לנו את הדרך. הוא ירדך אותנו איך להמשיך מכאן כדי להביא לקירוב לבבות בין הדתות”.

ויש הרבה עבודה לעשות. בימים האחרונים פורסם סקר מקיף המצביע על עלייה בתיקה האנטישמיות באירופה. איך מתמודדים עם זה?

”חייבים להבהיר בצורה חרימשמעותית: האנטישמיות היא חטא. אחת הסיבות שבגללן אני כאן זה כדי להזכיר לעולם הנוצרי שהשורשים שלנו נמצאים ביהדות. בכל נוצרי יש יהודי, ואינך יכול להיות נוצרי אמיתי אם אתה לא מכיר בשורשיך היהודיים. אני לא מתכוון ליהדות במובן האתני, המוצא, אלא בהיבט הדתי. ואני חושב שדיאלוג בין-דתית חייב לשים את הדגש על הקשר הבלתי-ינתק שבין הדתות, על כך שהנצרות פרחת מתוך היהדות. זה האתגר שלנו”.

את המסר הזה מעביר פרנציסקוס, כדרכו, באמצעות סיפור. בשיחות עם אנשי דת הוא נוהג לספר מעשייה על קבוצה של כמרים אנטישמיים שישבו בחדר ודיברו בגנות

פרנציסקוס בכותל. הביקור בישראל היה כמו הצצה למה שמחכה לנו בעולם הבא. גן עדן עלי אדמות”

היהודים, כשעל הקיר מעליהם תלויה תמונה של ישו ומריה. 'ואז, פתאום, ישו יוצא מהתמונה ואומר: 'אמא, בואי נלך, גם פה לא אוהבים אותנו”.

איך אתה מסביר את האנטישמיות שעדיין קיימת בקרב נוצרים?

”ובכן, אתה מכיר טוב ממני את הפרשנויות המצדיקות אנטישמיות. את האגדות השחורות, תיאוריית 'היהודי הבורד”.

רוצחי ישו?

”רוצחי ישו. זה אחד הדברים הקשים ביותר. ועידת הוותיקן השנייה, שהתכנסה בשנות ה-60 של המאה הקודמת, דחתה חרימשמעותית את הטענה שהיהודים אחראים למוות של ישו. אבל אנטישמיות היא בעיה מורכבת מאוד, הרבה מעבר לממד הדתי. יש לה גם ממד פוליטי. הרי אני טישימיות קיימת בימינו יותר מאשר בשמאל. וזה לא נגמר כאן. יש אנשים המכחישים את השואה. גם היום. זה טירוף, אבל זה קורה. וזה בלתי נתפס”.

כשביקרת בירושלים ושמעתי את ידיהם של שישה ניצולי שואה. כתבת בזמנו בספר שלך על האפשרות לפתוח את ארכיון הוותיקן מתקופת השואה. אתה עדיין מתכוון לעשות זאת?

”יש הסכם בין הוותיקן לאיטליה משנת 1929 שמונע מאיתנו כרגע לפתוח את הארכיון בפני חוקרים. אבל בגלל הזמן שחלף מאז מלחמת העולם השנייה אני לא רואה שום בעיה לפתוח את הארכיונים ברגע שנסדיר את העניינים המשפטיים והבירוקרטיים. דבר אחד מודאיג אותי, ואני אהיה כן איתך: דמותו של פיוס ה-12 (האפיפיור בזמן מלחמת העולם השנייה).

”מאז שכתב רולף הוכהוט את את המחזה 'ממלא המקום', ב-1963, מאשימים את פיוס ה-12 המסכן בכל מיני דברים (נטען שידע על השמדת היהודים ולא עשה דבר – ה”צ). אני לא אומר שהוא לא עשה טעויות. הוא עשה כמה. גם אני טועה הרבה. אבל עד שיצא המחזה הוא נחשב למגן הגדול של היהודים. בזמן השואה העניק פיוס מקלט ליהודים רבים במנזרים באיטליה. במיטתו של האפיפיור בקסטל גנדולף פו נולדו 42 ילדים קטנים לזוגות שמצאו שם מקלט מפני הנאצים. אלה דברים שאנשים לא יודעים. כשפיוס ה-12 מת, גולדה מאיר שלחה מכתב שבו נאמר: 'אנו משתתפים בכאבה של האנושות. כאשר השואה נפלה על עמנו, האפיפיור הרים את קולו למען הקורבנות'. אבל אז הגיעה הצגת התיאטרון הזאת, וכולם הפנו עורף לפיוס ה-12”.

”שוב, אני לא טוען שהוא לא עשה טעויות. אבל כש מפרשים את ההיסטוריה צריך לעשות זאת מתוך צורת החשיבה של אותה תקופה. אני לא יכול לשפוט אירועים

"כשאני שומע את האשמות נגד פיוס ה'12 אני חוסך פריחה. ומה עם בעלות הברית במלחמת העולם השנייה? למה לא הפציצו את מסילות הרכבת למחנות ההשמדה?"

"אני בהחלט מוטרד ממה שקורה היום באירופה. שיעורי הילודה נמוכים מאוד: 1, 1.2 ילדים למשפחה. אך אחד לא יכול לשרוד עם שיעור ילודה כזה"

"האפיפיור בנדיקטוס פתח דלת לבאים אחריו. אולי זו ראשיתו של מוסד חדש: אפיפיורים בדימוס. אני משוכנע שהאל יאמר לי בבוא היום אם לפרוש או להמשיך"

הקרידינלים שבו בוחרים אפיפיור חדש – ה"צ" עם מזוודה קטנה כדי לחזור מיד אחר כך לארגנטינה. בכל בוקר, לפני ההתכנסות החשאית לבחירת האפיפיור, ולפעמים גם אחר הצהריים, היינו נפגשים כדי לדון בבעיות הכנסייה, אילו דברים צריך לתקן, במה צריך להתמקד. עלו הצעות שונות ואני אמרתי: "זה חייב להיעשות ככה, הוא חייב להיעשות אחרת, ונצטרך לומר זאת לאפיפיור הבא". זה הוליד סדרה של המלצות עבור אפיפיור החדש, ומאחר שבסופו של דבר נבחרתי לתפקיד, אני מיישם את המלצות הללו".

"למשל, שיהיה לאפיפיור יועץ חיצוני, מישהו שאינו גר בוותיקן. לכן מיסרנו את הגוף שנקרא 'היועץ השמיני': שמונה חשמונים – אחד מכל יבשת, חשמן נוסף שמתאם ביניהם והאפיפיור עצמו – שנפגשים פעם בחודשיים או שלושה למשך ארבעה ימים כדי להוציא לפועל לאט ובהדרגה את השינויים שהחשמונים ביקשו מאיתנו לבצע. התוכנית שלי היא ליישם את המלצות הללו. נכון שאני יכול להתעלם מהן ולקדם דברים אחרים, אבל זה לא יהיה חכם. צריך לשמוע לקולם של אלה שיודעים".

צינת בעבר שאתה מודאג מאוד מהפערים בין עניים ועשירים בעולם. מה אתה כאפיפיור, והכנסייה הקתולית בכלל, יכולים לעשות כדי לצמצם את הפערים הללו?

"כבר הוכח שעם כמות עודפי המזון בעולם אפשר להאכיל את כל מי שסובל מרעב. אני לא זוכר בעל פה את הנתונים, אבל יש כל כך הרבה ילדים שגועים ברעב. כשאתה רואה תמונות של ילדים הסובלים מתת-תזון נה בחלקים רבים בעולם, אתה מזדעזע. זה בלתי נתפס. אני חושב שהבעיה טמונה במערכת הכלכלית העולמית. במרכזה של כל מערכת כלכלית צריך לעמוד האדם – האיש והאישה, הילד והילדה. אבל לצערי הכסף הוא שעומד במרכז. הכסף הוא האל ואנחנו חוטאים בעבודת אלילים, אלילי הממון, ומספקים להם קורבנות אדם: מצד אחד, צעירים שנזרקים אל מעגל האבטלה – 75 מיליון באירופה בלבד, על פי נתון שהוצג לי. ומצד שני, זקנים שנזרקים כי הם כבר אינם מועילים, הם לא יצרניים".

אתה מצטרף לתחויות השחורות בנוגע לעתידה של אירופה?

"אני בהחלט מוטרד. תראה מה קורה באירופה: שיעורי הילודה נמוכים מאוד, 1, 1.2 ילדים למשפחה. אף אחד לא יכול לשרוד עם שיעור ילודה כזה".

אפיפיור אמריטוס

אפיפיור נבחר לכל חייו. כשהודיע בנדיקטוס ה'16 על פרישתו והפך ל"אפיפיור אמריטוס" הראשון מזה 600 שנה, העולם הוכה בתדהמה. האם גם מחליפו, האפיפיור הראשון שהגיע מיבשת אמריקה, יעשה צעד דומה? פרנציסקוס בהחלט לא פוסל את האפשרות.

"אני חושב שהאפיפיור בנדיקטוס עשה מחווה גדולה", אומר פרנציסקוס. "הוא יצר תקדים ופתח דלת לבאים אחריו. אולי זו ראשיתו של מוסד חדש: אפיפיורים בדימוס. תוחלת החיים היום גבוהה הרבה יותר מבעבר, ואדם מגיע לגיל שבו הוא אינו יכול להמשיך יותר. אני אנהג כפי שנהג קודמי: אבקש מהאל להאיר את דרכי בבוא העת ולומר לי מה לעשות. ואני משוכנע שהוא יאמר לי".

אם, כהגדרתו, יורה לו האל לפרוש, הוא עשוי להחליף את חדרו הצנוע בוותיקן בחדר צנוע אחר בבואנוס-איירס, בבית המיועד לכמרים שפרשו מתפקידם. "בגיל 75 הח' לטתי לסיים את תפקידי כארכיבישוף של בואנוס-איירס (ראש הכנסייה הקתולית של ארגנטינה – א"צ) ולעבוד ככומר פשוט, לעזור לקהילות", הוא מספר. "זה היה הע' תיד שלי. הגשתי את התפטרותי לאפיפיור בנדיקטוס, וכבר הקצו לי חדר באותה אכסניה לכמרים".

גם הפצצה שהטיל בנדיקטוס כשהודיע על פרישתו לא שינתה את תוכניותיו של פרנציסקוס. "ב-26 בפברואר 2013, כשנסעתי לוותיקן כדי להשתתף בבחירת האפיפיור הבא, הודעתי לנציג הדיפלומטי של האפיפיור בארגנטינה: 'כשאחזור לכאן ביום ראשון של פסחא נת' חיל בתהליך של מציאת מחליף עבורי, כדי שאוכל לסיים את תפקידי כארכיבישוף ולהפוך לכומר מן השורה".

הסוף ידוע. פרנציסקוס נבחר לאפיפיור ה'266, והכס הקדוש החליף את אכסניית הכמרים בבואנוס-איירס. "את החדר הם בטח כבר נתנו למישהו אחר", הוא אומר, "אבל יש שם עוד הרבה חדרים...".

ובבוא היום, איך היית רוצה שההיסטוריה תזכור אותך?
"לא חשבת על זה. אבל הייתי שמח אם יאמרו עליי: 'הוא היה בחור טוב. הוא עשה כמיטב יכולתו. והוא לא היה כזה נורא'".

עם הנשיא לשעבר פרס. הזמנה לארץ הקודש

"תפקיד הכומר משקף בצורה הטובה ביותר את השאיפות שלי. לשרת אנשים זה דבר טבעי עבורי. לכבות את האור כדי לא לבזבז חשמל. אלה הרגלים של כומר. אבל אני בהחלט מרגיש כמו אפיפיור, וזה מסייע לי לקחת דברים ברצינות. העוזרים שלי מאוד רציניים, יסודיים ומ-קצועיים, המזכירה מכינה עבורי כל מה שצריך, כך שאני יכול למלא את חובתיי. אני לא מנסה לשחק את תפקיד האפיפיור-הכומר. זה יהיה ילדותי מצידו. הגישה של כומר היא בראש ובראשונה משהו פנימי, ולעיתים היא באה לידי ביטוי במחווה שאתה עושה. אבל בסופו של דבר מוטלת עליי אחריות כאפיפיור ויש חובות שעליי לבצע. כשנשיא של מדינה מגיע לביקור בוותיקן אני צריך לקבל אותו על פי כללי הפרוטוקול. אולי יש לי השגות נגד הפרוטוקול, אבל יש לכבד אותו. אתה יודע מה ההבדל בין טרור לפרור טוקול? שעם טרור אתה יכול לנהל משא ומתן".

את הפרוטוקול אולי קשה לשנות, אבל כבר הכפפת לש-נות במה דברים בוותיקן, לפחות באווירה, ונראה שעוד חיד נמויה. מה התוכניות לעתיד?

"בנקודה הזאת חשוב לי להבהיר שאני לא איזה עילוי. לא הבאתי איתי לתפקיד רשימה של תוכניות ופרויקטים אישיים, ולו רק משום שמעולם לא חשבת שאמצא את עצמי כאן. הגעתי להליך הבחירה של ה'קונקלבה' (מפגש

היסטוריים במושגים של ימינו. זה לא עובד. לעולם לא אגיע כך אל חקר האמת. פרופ' בנציון נתניהו, אביו של ראש הממשלה בנימין נתניהו, העניק לי בשעתו את הספר שכתב על האינקוויזיציה. קראתי אותו בעיון רב. אני לא אומר שאנחנו צריכים להצדיק את מעשי האינקוויזיציה, אבל אנחנו צריכים לחקור את התקופה הזאת בכלים הנכונים ורק אז לשפוט.

"האם פיוס ה'12 שתק נוכח השמדת היהודים? האם הוא אמר את כל מה שהיה עליו לומר? נצטרך לפתוח את הארכיונים כדי לדעת מה בדיוק קרה. אבל כדי לשפוט את מעשיו נצטרך להבין גם את הנסיבות שבהן פעל: אולי היה עדיף שלא ידבר, כי אילו היה מדבר היו רוצחים יותר יהודים? ואולי להפך? אני לא רוצה להישמע קטנוני, אבל לפעמים אני חוסף פריחה כשאני רואה שכולם נגד הכנ' סיה, נגד פיוס ה'12. כל המלעיוזים האלה. ומה עם בע' לות הברית במלחמה? הרי הן ידעו היטב מה קורה במחנות ההשמדה והכירו היטב את מסילות הרכבת שהובילו יהודים לאושוויץ. היו להן צילומי אוויר. והן לא הפציצו את המ' סילות הללו. אני אשאיר את השאלה הזאת תלויה באוויר, ואומר רק שצריך להיות מאוד הוגן בדברים האלה".

הכומר חורחה

הוא יושב בכס הקדוש שנה וחצי, אבל כבר זכה בפי רבים לתואר "מהפכן". אחרים טוענים שהוא דווקא חוזר לשורשים. פרנציסקוס אינו רואה סתירה בין הדברים. "בשבילי, המהפכה האמיתית היא לחזור לשורשים, להכיר בהם ולהבין מה המשמעות שלהם ביחס להווה ולעתיד. אני לא יודע אם אני מהפכן, אבל אני אוהב לחזור לשורשים. השורשים של זהותנו הנוצרית, וכן, גם השורשים היהודיים שלנו, שעליהם דיברתי קודם. הכלי להובלת שינויים אמיתיים הוא זהות, וכדי לגלות את הזהות שלי עליי לדעת מאיפה אני בא, מהו שם המשפחה התרבו' תי והדתי שלי".

אתה עדיין חותם על מכתבים לחברים ולמכרים בכינוי "הכומר חורחה". כשהיינו כאן לפני שנה אמרת לנו: "אני חייב לתת לכם משהו לאכול" והסברת לנו שזה "הרגל של כמ' רים".

"...ונתתי לך רק סנדוויץ'?"
לא, אבלנו טוב מאוד! בשולחן שלך, אם יורשה לי להוסיף... השאלה היא אם אתה עדיין מרגיש לפע' מים כמו כומר פשוט, או שכבר התרגלת לכך שאתה נושא בתפקיד הרם ביותר בכנסייה הקתולית?

